

Motion till riksdagen 2009/10:A243

av **Hans Stenberg och Eva Sonidsson (s)**

Ensamarbete och psykosocial arbetsmiljö

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ensamarbete och psykosocial arbetsmiljö.

Motivering

Varje dag rånas mellan två och tre butiker i Sverige, vilket utsätter butikspersonalen för psykiskt och ofta också fysiskt våld på sin arbetsplats. Rånen innebär ett trauma för de utsatta och de ofta förekommande rånen leder också till en utbredd rädsla för att utsättas för våld och hot i sitt arbete.

Denna oro delar butikspersonalen med flera andra yrkesgrupper. Det är en utbredd stressfaktor och därmed ett allvarligt arbetsmiljöproblem. Antalet butiksrån fortsätter att öka och förekomsten av skjutvapen i samband med rån ökar mycket kraftigt.

Ensamarbete är nyckelfrågan i sammanhanget, då två tredjedelar av butiksrånen riktas mot ensam bemannade butiker. Störst är rånriskerna i storstadsregionerna och vid stängningsdags.

Rån, hot och våldssituationer är ett allvarligt psykosocialt arbetsmiljöproblem, men de hamnar ofta i skymundan av frågor som rör fysisk arbetsmiljö.

Detta är ett problem också ur jämställdhetssynpunkt. De psykosociala arbetsmiljöproblemen förekommer vanligen inom kvinnodominerade branscher såsom handeln, restaurangnäringen och inom vården och omsorgen, vilka innebär möten med tredje part, kunder och patienter.

Parterna på arbetsmarknaden har ett stort ansvar för det förebyggande arbetet. Därför har Handelsanställdas förbund och Svensk Handel tillsammans med polisen utarbetat ett program för att förebygga butiksrån.

Men också arbetsmiljölagstiftningen och Arbetsmiljöverkets föreskrifter är av stor vikt för att förebygga butiksrån. För att skyddsombudet ska få genom-

Fel! Okänt namn på

slag för sina krav behövs skarpare skrivningar om arbetsgivaransvaret i Arbetsmiljöverkets föreskrifter.

Idag är arbetsgivaren skyldig att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet. Denna skyldighet omfattar också den särskilda risk som ensamarbete kan innebära. Föreskrifter uttrycker tydligt att arbetsuppgifter som innebär en påtaglig risk för våld eller hot om våld inte får utföras som ensamarbete. Andra föreskrifter gäller ensamarbete, men inskränker det vid påtaglig risk och stark psykisk påfrestning.

I stället borde vikten av att beslut om ensamarbete måste föregås av en ordentlig riskbedömning betonas. Dessutom borde arbetsgivaren åläggas att precisera hur ensamarbete ska organiseras, rutiner för stöd och hjälp, kompetens hos arbetsledning osv.

Arbetslivet har på många sätt förändrats sedan Arbetsmiljöverkets föreskrifter om ensamarbete, våld och hot i arbetsmiljön samt systematiskt arbetsmiljöarbete författades. Inom handeln handlar det om sena öppettider, lägen med låga hyreskostnader och slimmad personalstyrka. Till detta ska också fogas stöldbegärliga tjänster och varor som förts in i butikerna. Därför måste arbetsgivare se även till dessa faktorer inför ett beslut om att tillämpa ensamarbete, till exempel butikens placering, närområdets karaktär, närhet till polis och väktare.

Arbetsmiljöverket bör ges i uppdrag att se över föreskrifterna om ensamarbete. I denna översyn bör särskilt övervägas hur föreskrifterna kan skärpas i syfte att tydliggöra arbetsgivarnas ansvar och skyldigheter när det gäller att i största möjliga mån eliminera risker vid ensamarbete.

Stockholm den 30 september 2009

Hans Stenberg (s)

Eva Sonidsson (s)